

від 30 квітня 2020 року № 58. Дата оновлення: 31.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-20#n2> (дата звернення: 05.06.2022).

Ключові слова: культурні цінності, міжнародно-правовий захист, Гаазька конвенція, збройний конфлікт.

Key words: cultural values, international legal protection, the Hague Convention, the Second Protocol, armed conflict.

ЦИБУЛЬСЬКА ОЛЬГА ЮРІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного та європейського права,
кандидат юридичних наук, доцент*

МІЖНАРОДНЕ СПАДКОВЕ ПРАВО: АКТУАЛЬНИЙ ВЕКТОР ДОСЛІДЖЕННЯ

Визначальні ідеї римського приватного права, що зародилися за часів римської державності, були збереженні та стали своєрідним фундаментом спадкового права всіх сучасних європейських держав.

Спадкування займає важливе місце в системі переходу майна за цивільним законодавством будь-якої держави, в тому числі й України. Разом із тим, соціальні, економічні та політичні чинники стали підставою для існування певних розбіжностей при спадкуванні в кожній державі окремо, незалежно від її приналежності до тієї чи іншої правової сім'ї.

Доцільним є відзначити, що в умовах глобального переміщення населення України за її межі, що викликане подіями, пов'язаними з воєнною операцією на території нашої держави, з часом відбуватиметься збільшення життєвих обставин, коли доведеться бути учасником міжнародних спадкових правовідносин.

В Україні міжнародне спадкове право регулюється, в першу чергу, Законом України «Про міжнародне приватне право» (далі – Закон), а саме розділом X, що містить колізійні норми в сфері спадкування [1].

Окрім зазначеного Закону між нашою державою та іншими державами укладена низка міжнародних договорів про правову допомогу, зокрема:

- Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 24.05.1993 р. [2];
- Договір між Україною і Литовською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 07.07.1993 р. [3];

• Договір між Україною і Республікою Молдова про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 13.12.1993 р. [4];

• та ін. [5–11].

В зазначених договорах деталізуються і визначаються особливості правовідносин у сфері спадкування між договірними сторонами.

Таким чином, в кожній конкретній ситуації, що виникає внаслідок відкриття спадщини, доцільно визначати як загальні положення Закону, так і особливості договору між Україною та договірною державою, якщо така домовленість існує між ними.

Що ж стосується правил підсудності спадкових справ, ускладнених іноземним елементом, то є доцільним зазначити, що відповідно до пункту 6 частини першої статті 76 Закону суди можуть приймати до свого провадження і розглядати справи з іноземним елементом, якщо:

• у справі про спадщину спадкодавця у момент смерті був громадянином України;

• або спадкодавець мав в Україні останнє місце проживання.

Разом із тим, згідно з пунктом 3 частини першої статті 77 Закону, зміст норми наголошує на обов'язковості двох умов одночасно, а саме:

• наявності громадянства України спадкодавця;

• наявності місця проживання спадкодавця в Україні.

Таким чином, існує неузгодженість зазначених вище норм між собою, оскільки перша містить альтернативу умов (*громадянство України або останнє місце проживання в Україні*), а друга передбачає існування двох умов одночасно (*громадянство України і останнє місце проживання в Україні*).

Отже, наведені в межах цієї статті визначальні вектори правового регулювання спадкових відносин, ускладнених іноземним елементом, обумовлюють актуальність дослідження міжнародного спадкового права в подальшому як на рівні законодавства кожної іноземної держави окремо, так і на рівні міжнародних правовідносин, що базуються на основі укладених міжнародних договорів між Україною та іншими державами.

Список використаних джерел:

1. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.
2. Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 24.05.1993 р. // Офіц. вісн. України. – [Електронний ресурс] : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/616_174
3. Договір між Україною і Литовською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 07.07.1993 // Відомості Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/440_002

4. Договір між Україною і Республікою Молдова про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 13.12.1993 // Відомості Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/498_604
5. Договір між Україною і Республікою Грузія про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах від 09.01.1995 // Відомості Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/268_542
6. Договір між Україною і Естонською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах від 15.02.1995 // Відомості Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/233_659
7. Договір між Україною і Латвійською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних, трудових та кримінальних справах від 23.05.1995 // Відомості Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/428_627
8. Угода між Україною та Турецькою Республікою про правову допомогу та співробітництво у цивільних справах від 23.11.2000 // Відомості Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/792_600
9. Договір між Україною і Чеською Республікою про правову допомогу і правові відносини у цивільних справах від 28.05.2001 // Відомості Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/203_018
10. Договір між Україною та Угорською Республікою про правову допомогу в цивільних справах від 02.08.2001 // Відомості Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/348_026
11. Угода між Україною та Грецькою Республікою про правову допомогу в цивільних справах від 02.07.2002 // Відомості Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/300_013

Ключові слова: міжнародне спадкове право, міжнародний договір, іноземний елемент, спадкові правовідносини, спадкування.

Key words: international inheritance law, international treaty, foreign element, inheritance relations, inheritance.

МАРУЩАК АННА ВАЛЕРІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права
Чернівецького юридичного інституту, кандидат юридичних наук, доцент*

ПРАВОВА ОСНОВА ДЕРОГАЦІЇ ЯК ПРАВОМІРНОГО ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Основний закон України у ст. 64 встановлює один із основоположних принципів прав і свобод людини громадянина – недопустимість їх обме-